

Bu hikâyede, içinde yaşanmış üç kent var: İstanbul, Stockholm ile uzak Güneydoğu Asya'daki Bangkok. Bu bir yolculuğun anlamıdır. Yolcular: hikâyenin anlatıcısı, onun genç oğlu Tim, Tim'in Taylandlı eşi Tao ile bu iki genç insanın küçük oğulları Emil'dir.

Bu küçük yolcu topluluğu Tayland'a giden hemen bütün turistler gibi Hint Okyanusu kıyısındaki Krabi ile Phuket'e de indiler. Onların okyanus kıyısında yaşadıkları haftalardan tam altı ay sonra Kuzey Endonezya'da olan deprem sonucu, bu geniş yörede 300 bin kadar insan öldü. Depremin yarattığı tsunaminin vurduğu kıyılarda ölen Taylandlıların sayısı 7 bin, İsveçlilerinse 750 kadardı. Dalgalar o kıyıya da ölüm taşıdılar. Bu ölüm dalgaları sadece okyanusun dalgaları mıydılar, yoksa dünyada varoluşumuzun, içsel yaşam dediğimiz şeyin, bir acının, bizim için yaratılmamış bir doğanın sürekli çekilen ve yükselen, sonra da insanı içine alıp sürükleyen dalgaları mıydı bunlar?

Yazar

BİRİNCİ BÖLÜM

I

Dalgalar. Büyük Bir Kent

Kuşkusuz onları görecekti: dalgaları. Sanki sonsuzluktan gelerek bu kumsala ulaşan, uçsuz bucaksız bir denizin dalgalarıydı bunlar. Sonsuz, ufkunda hiçbir şey görünmeyen bir denizin. İnsanı, birbirinin ardı sıra gelen sayısız körfezlerin kumsalı üzerinde yapayalnız bırakan. Vahşi atlar gibi çırpınan.

Yerel saatle sabahleyin 5:35'te Bangkok Havaalanı'na indi. Mayıs ayının son günüydü. Uçağa bindiği Kuzey Avrupa'da henüz gece yarısı yaklaşıyordu. Bu büyük havaalanı binası ışıklar içindeydi. Sıcak bir havanın içine çıkacağını biliyordu.

Bangkok'ta ortalık aydınlanıyordu. Çok genç bir çocuk olan oğlu, onun, kentini iki yıldır görmemiş olan Bangkoklu karısı, onların küçük oğulları... Uzun, uzun bir yolculuktu işte. Kız, küçük çocuğun eşyalarını almaya gitti. Onun sökülüp uçağın bagajına verilmiş olan çocuk arabası unutulmuştu. O sırada kendisi, üniformalı, bu erken saatte çalışmaya hazır olduğu için yakınlık duyduğu kızdan, onları otele ulaştıracak bir minibüs istemişti. Dışarıda bekleyen minibüse yerleştiler. Hızla giden taksilerin yol aldığı çevre yolunun aceleci trafiğine katıldılar. Biraz sonra, sabahın ışıkları altında bu koskoca kentin silueti görünmeye başladı.

Açık araziler, birdenbire yükselen gökdelenler, onların yakınında tek katlı evler... Çardağa benzeyen yerlerde bu erken saatte bira içmeye başlamış genç Taylandlılar vardı.

Minibüs şimdiden kalabalıklaşmış geniş caddelere sapmayarak, ara yollardan geçerek oğulun önceden haberleştiği eski olduğu ilk bakışta anlaşılacak otelin önünde durdu. Otelin önünde fuhuş turizmine izin vermediğini belirten bir bandrol vardı; bu da onun geleneksel, birtakım değerlere bağlı bir sahibi olduğunu gösteriyordu. Girdikleri büyük holde, kocaman bitkilerin içinden fişkırdığı su tarhları vardı. Arka bölüme düşen camların gerisinde,

gene çok büyümüş bitkilerle ağaçlar arasında yer alan bir havuz görünüyordu.

Saat sabahın yedisiydi. Danışmadaki kız henüz hiçbir odanın hazır olmadığını söyledi. Öğleye kadar beklemek gerekiyordu. Bütün geceyi uykusuz geçirmiş bu *takım*, öğleye kadar bu geniş holde nasıl bekleyebilirdi ki? Bavulların taşınmasına yardım eden genç adam otelin caddeye uzanan تنها yolunda koşarak caddeye kadar çıktı, onlara, başka bir otele gitmeleri için bir taksi buldu.

Büyük bir caddeden sapılan sokakta, henüz çok ilerlemeden varılan, girişine beş altı geniş merdivenle çıkılan, karşısında daha da büyük bir otelin yer aldığı, ön yüzü gayet modern yapılmış bir otel: *Premier Inn*. Orada boş odalar vardı.

Danışmada öğrenim çağında bir kız vardı. Bütün davranışlarıyla düzenli bir insana benziyordu. Onlara verdiği iki ayrı kattaki odalar, gayet de büyük odalardı. Onun odasında iki kişilik büyük bir yatak vardı. Tuvalet masası, büyük yuvarlak masa ile koltuklardan sonra, banyo ile tuvalet olan kapalı bölüme kadar büyük bir boş alan da kalıyordu. Burası, üzerinden son yıllarda inşa edilmiş banliyö treninin de geçtiği, kaldırımlarını sokak lokantalarının, satıcıların doldurduğu, kıyısında çok lüks iş merkezi gökdelenlerin de yer aldığı, kentin en canlı bulvarlarından biri olan Sukhumvit Bulvarı'na yakındı. Bulvarın üzerinde her şey satan tek katlı bir dükkânın yanınca sapan 20 no.lu sokağa girince çok yakındı.

Hemen ilk gün anlayacaktı: kentin bulvar adı verilen büyük caddelerin çevresinin, sadece bu iş merkezi, lüks lokanta, kahveler de, banka merkezleri de içeren gökdelenlerinin özel olarak inşa edilmiş büyük mağazalarının yanında, kaldırımlara da taşan bir yığın küçük dükkân, sokak sergileri, sokak lokantaları tezgâhlarıyla dopdolu olduğunu. İyice yabancı olduğu bir müzik çalan sokak çalgıcıları da vardı. Yukarısından metronun geçtiği, gidiş geliş, yüksek beton bir yükseltiyle ayrılmış, kitlenen otomobil trafiğinin doldurduğu bulvarın, bu taşıt yükü yüzünden daracık kalmış kaldırımlarda, bu karmaşık tezgâh yığınının yanında dilenciler de vardı. Onlar kaldırımın üzerinde oturuyorlar, garip bir müziğin şarkısını söylüyorlardı. Otomobil yolunda, özellikle de kavşaklarda arılar gibi vızıldayan motosiklet sürüleri de hızla yol alıyorlardı. Yeşil ışık yanınca, otomobillerden de önce bir yığın tek yolcu taşıyan

ya da selesi boş motosikletler büyük bir gürültüyle açılan yola saldırıyorlardı.

Her saat 30 derecenin üzerinde olan sıcaktan, gürültüden, kaldırımları dolduran sefaletten kaçmak için, merdivenlerini çıkıp klimayla soğutulan gökdelenlere girmekten başka çare yoktu.

Burada karşılaşılan dünyaysa tersineydi. Serin bir hava, düzenli, temiz koridorlar, lüks mağazalar, küçük havuzların da içlerinde yer aldığı çok şık Avrupa tarzı kahveler. Çeşitli türde yemekler sunan, içlerinde pek çok sayıda genç insanın çalıştığı lokantalar... Bu düzen yukarı katlarda da devam ediyordu. Daha sonra da iş merkezleri, bürolar başlıyordu. Sokakla, bu gökdelenlerin içi arasındaki karşıtlık şaşırtıcıydı, kolayca kavranacak bir şey değildi. Dıştan, New York gökdelenlerinin tersine, estetik bir biçimi olmayan, zevk bozucu bir beton yığını gibi duran gökdelenlerin içindeki rahatlık, serinlik, zevkli düzen tamı tamına birbirinden uzak şeylerdi. Rahatlık içinde çalışan genç insanların güzel giyimleri de.

Ertesi gün Bangkoklu kızın yakın akrabalarını görmek için Lumpini adlı parka gittiler. Büyük parkın giriş bölümünde buluşmak için sözleşmişlerdi. Tıpkı Sukhumvit Bulvarı gibi çok kalabalık olan, sefaletle, gökdelenlerden taşan lüksün birleştiği Silom Bulvarı'nın açıldığı geniş alanın bir yanında uzanıyordu bu park. Kalabalık cadde bu alana varınca bu büyük genişlik içinde yitip gidiyor, öte yanda yer alan parkın geniş sınırları da kentin تنها bir bölümünü oluşturuyordu.

Alanda, Japon-Siam dostluğunu belirten bir yazı dalgalanıyor, kolonyal şapkalı bir generalin de çok yüksek heykeli bulunuyordu. Birkaç yöne giden asfaltlanmış otomobil yolları bu geniş alanda tenhaydı. Alanla park, Silom Bulvarı'ndan çok farklıydılar. Kentin, yoğun kalabalığın kaynaştığı bulvarıyla, kaldırımlarının pisliğine karşın –çünkü geniş otomobil yollarının kavşaklarından yeşil ışıklar yanınca, aceleyle karşıya geçerken, üzerinde yürünen metal ızgaraların altından gelen koku, kentin kanalizasyonlarının böylece, hemen caddelerin altından aktığını belli ediyordu– bu büyük parklar çok bakımlıydı. Ağaçlar, çiçek tarhları, içlerinde sandalla dolaşılan, ördeklerin yüzdüğü göller, hepsi, hepsi çok güzeldi.

Böylece halktan Taylandlıları da gördü; onlarla birlikte Silom Bulvarı'ndaki gökdelenlerin birinin zemin katındaki tipik yerli lokantalardan birinde, masanın ortasında kaynayan suda pişirilerek

yenilen sebze ve etlerden oluşan yemeklerden yedi. Küçük tabaklarda acılı soslar vardı. Sebze ve etleri sıcak suda kaynatarak kendi yaptığın çorbalara o acılardan da katıyordun. Acı yemeğe dayanabildiğin kadar. Yaban ördeği kızartmasından da yedi. Bu, çok güzel bir yemektir.

Lumpini Parkı'nda ağaçlar altında oturmuşlardı. Gölün kıyısında idiler. Hafif rüzgârın esmesini beklemek, bu sıcak ekvator ikliminde olmanın tuhaf tadını duyuruyordu.

Oteldeki odasında okuyabiliyordu. Akşam yemeğinden sonraki gecenin o uzayan vakitlerinde de. Odadaki televizyonda BBC'nin haberlerine de bakıyordu. Yerli kanallardan bir şey anlamıyordu çünkü. Uzakdoğu kuşkusuz çok başka bir yerdi. Geceleri otelden çıkarak kentin yaşamına katılmaktan çekindiği için –çünkü her yerden 'masaj! masaj!' diye çağıran kadınlar, kaldırımlarda yolunu kesen kadın ve erkekler vardı– kendisini uykuya hazırlayacak yorgunluğa ulaşması zordu. Arada bir asansörle aşağıya iniyor, akvaryumların yerleştirilmiş olduğu küçük salonda oturuyordu. Otelin önüne, gece de çok sıcak olan havanın içine çıkıyordu. Otelin yanındaki dükkân da masaj yaptıracak müşteri arayan kadınlarla doluydu. Yolun kenarına da portatif bir bar yerleştirilmişti. Orada bazı içki seven turistler içki içiyorlar, cinsellik sunmaya hazır kadınlara laf atıyorlardı. Neler anlatırdı bu insanlar birbirlerine? Otelin girişinin de bulunduğu terasta, süslü bir yer vardı. Bir tapınma yerini andırıyordu. Oradaki küçük raflara yemek ve su konuyordu. Bunun ölmüş olan insanlarla ilgili bir şey olduğunu öğrendi. Kentte bu küçük tapınağı andıran, süslü yerlerden pek çok vardı. Tapınak değildi bunlar. Ölülere yemek ve su sunulmazsa, onların kızacaklarına, yaşayanlara kötülük yapacaklarına inanılıyordu.

Yorulmamak uykularını zorlaştırdı. Böylece rüyaları da ona geçmiş olan yaşamını yargılatan bir korkunçluk biçimine girmeye başladı.

Otele uzak olmayan güzel bir pastane buldu; gündüzki vaktinin bir bölümünü orada geçirmeye karar verdi. Otele çok yakın olan Sukhumvit Bulvarı'nın en civcivli yerlerine doğru yüz, yüz elli metre kadar yürününce varılan gene o görkemli gökdelenlerden birinin yedi sekiz basamak merdivenle çıkılan birinci katındaydı.

İç kısımda, camların gerisinde, klimayla soğutulan yerde de oturmak olasıydı, açıkta, terasta, bir gölge altında da. Elinde kitabı, daha çok terasta oturmayı yeğliyordu. 'Avrupa tarzı bir kahve': *The Landmark Bakery Cafe*.

Kahvenin pastaları da çok güzeldi. Ama sadece kahve –espresso ya da cappucino– ile soğuk bir şeyler içmeye çalışıyordu. Fiyatlar, yerli kahvelere göre yüksek olsa da, gene de çok bir şey değildi. Oturduğunuzda, yaşı belli olmayan, ama çok küçük olan bir kız ne istediğinizi sormaya geliyordu. Arada bir Batılılar ya da kentin yerlisi olduğu belli olan, sokaktaki fakir halka benzemeyen, ama ne yaptığını bilmediği kimi kadınlar da geliyordu.

Kahvenin içinde de, terasta da, servisini yenilese de çok uzun süre oturan insanlar pek yoktu. Küçük kız biraz sonra, yeni bir şey isteyip istemediğini sormaya geliyordu. Açıkça belli oluyordu ki, bu soruş kahvenin kazancı düşünülerek yapılmıyordu; anlaşılması zor bir misafirperverlik duygusu sonucuydu. Böylece, bu çok rahat, تنها görünen kahvede de çokça vakit geçirmeye olanak yoktu. Otele dönerek, klimayla soğutulan odada okumaya devam etmek gerekiyordu.

Hemen hemen hiçbir şey yapılmadan geçirilen saatler... Yorulmayan vücutla zorlaşan uyku saatleri...

II

Uzun Bir Yolculuğa Hazırlık

Tren biletlerini almak için, bir taksiyle, gene birçok kalabalık otomobil yolunu aşarak, zaman zaman da *tercihli* yollarda rahatlayarak, büyük kentin garına yakın acentelerden birine gittiler. Bu küçük dükkânda, dört beş masada çalışan olgunluk çağına yaklaşan kadınlar vardı. Etrafta da dört beş genç kız yardıma hazır bekliyorlardı. Her yerde gördüğü buydu: çok kalabalıktı kent, bu alışveriş yapılan yerlerde pek az sayıda erkek satıcıya rastlansa da fazlasıyla çalışan bir kadın ve genç kız kalabalığı vardı. Emek arzı çok fazlaydı; ama herhalde bu genç kızlar çok ucuza çalışıyorlardı.

Ülkenin başka bir temel özelliği daha vardı: satılan şeylerin hepsi, taksi fiyatları, aşırı lüks olmayan otellerin fiyatları, lokanta ücretleri, Batı ülkeleriyle ölçülemeyecek kadar ucuzdu.

Krabi adlı sayfiye kentine yakın bir istasyona kadar onları bırakacak olan trenin 1. mevki, yataklı ücretleri de ucuzdu. Avrupa'dan, Avustralya'dan, Amerika'dan gelen turistlerin kaybetmiş oldukları bir lüks... O lüksü burada buluyorlardı: Eski tarz bir yataklı vagon-da, bütün servis tren çalışanları tarafından yapılarak, bir ya da iki gece boyu seyahat etmek. Nostaljinin doyurulmasının verebileceği mutluluktan bu.

Tren biletlerini hazırlayan kadın güler yüzlüydü. Kocasının Türkménistanlı olduğunu söyledi. Biletleri düzenlemesi için oldukça yakın olan istasyona telefon etmesi yetmedi, hemen onun yanında ayakta duran çok şık bir genç kız istasyona koşarak biletleri alıp getirdi. Doğrusu küçük bir sıkıntı duydu. Her şey telefonla çözümlenebilecekken, genç kızın istasyona kadar koşup gelmesine yol açtıkları için utandı. Üniversite çağında bir genç kızdı bu. Ardından 'Ama bu, onların yaşamı' diye düşündü. Ama bu yaşama kendini uydurması zordu. El emeğinin bu kadar ucuz olduğu bir ülkede bulunmak –daha da çok, yeryüzünde hâlâ böyle ülkelerin olduğunu yaşayarak görmek– onu utandırıyor. Makinelerin getirdiği refah,

henüz yeryüzünün çok az yerinde vardı. Okullarda okunanlar, bilginlerden, politikacılardan dinlenenler... Çoğu uydurmaydı demek. Dünyanın küçük bir bölgesinde 'teknik ile ona bağlı ilerleme', ötede, çok büyük sayıda insanın yaşadığı yerlerde bunun kırıntıları... Duyduğu, suçluluk duygusuydu. Bu durumdan bir sorumluluk payı ona düşmese de. 'Elbette insanlık adına' diye düşündü. 'Ama şimdi bu derin haksızlığın somut olarak karşısında olan benim.'

Tren biletlerinin alınmış olmasının onuruna, kentin en lüks oteli *Hotel Oriental*'a giderek kahve içmeyi kararlaştırdılar.

Koloniler döneminde koloni olmamış ülkede *Hotel Oriental* en lüks koloni otelleri gibiydi. Ülkenin de, bu kentin de can damarı olan Chao Phraya Nehri'nin kıyısına kurulmuştu. Kapıda otomobillerle taksilerin gidiş gelişlerini ayarlayan (kapının ardındaki büyük salondan gelen misafirleri karşılamaya koşan birkaç üniformalı genç insan olsa da) camlı kapının açılmasına yardım eden Hintli azınlıktan irice bir kapıcı vardı.

Otelin önünde taksiden indiğinizde, camla kaplı önyüzden otelin büyük giriş salonunu görüyordunuz. Binanın yapılışında buraya özgü bir üslup aranmıştı. Çok özenli küçük dükkânlar, yörenin iklimine uyarak irileşmiş çiçek tarhları, çevrelerinde çok küçük havuzlar vardı. Çeşitli koridorlardan, salonlardan nehre uzanan bahçeye varılıyordu. Girişten sonra sola düşen koridordan bahçeye doğru yürürseniz, önce çok özel olarak düzenlenmiş bir *Yazarlar Salonu*'nun yanından geçiyordunuz. Hangi yazarlar gelmişti buraya? Rehberlik yapan olgunluk çağındaki Taylandlı kadına sorduğunda bir karşılık alamadı. Salonda asılı fotoğrafları, tutulmuş bir defter varsa onu incelemek gerekiyordu. Ardından pastane ve lokanta olarak kullanılan başka bir salon geliyor, onun kapısından bahçeye, yüksek boydaki bitkilerin çevrelediği bahçe yollarına çıkılıyordu.

Kahve ile lokantaların bahçeye bakan yüzlerinde tezgâhlarla barlar vardı. Birçok üniformalı genç kızla genç erkek burada servis yapıyorlardı. Tezgâhlar bahçede oturan misafirlerin ısmarladıkları şeyleri almalarına yardım ediyordu. Ama neler istendiğini sormaya gelen bir ya da iki kız garson öylesine çekingen görünüşteydiler ki! Bahçeye otururken, bu sakin akan nehrin karşı kıyısındaki alçak yapıların verdiği derin rahatlama duygusunu duyuyordunuz. Bahçe sıcak olduğu için, servisi yapan genç garsonlar ortalama on beş